

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/63/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516202347
Dátum vydania rozhodnutia:	21.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516202347.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej spoločnosťou LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej C. D., bývajúcej v Z., F. 3, zastúpenej spoločnosťou BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 25, IČO: 36 833 533, za účasti intervenienta MH Invest II, s. r. o., so sídlom Bratislava, Trnavská cesta 100, IČO: 50 021 150, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária REDANT s. r. o., so sídlom Bratislava, Konventná 6, IČO: 53 682 581, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/136/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 16. apríla 2020 sp. zn. 9Co/61/2019, takto

rozhodol:

Vstup spoločnosti MH Invest II, s. r. o., so sídlom Bratislava, Trnavská cesta 100, IČO: 50 021 150 do konania ako intervenienta na strane žalovanej sa pripúšťa.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná a intervenient majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. septembra 2018 č. k. 10C/136/2016-186 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku registra „C“ v katastrálnom území Z., obec Z., okres X., s parcelným č. XXXX - ostatné plochy o výmere 1835 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe Rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. augusta 2016 Okresného úradu X., odbor výstavby a bytovej politiky č. OÚ-NR-S v spojení s Rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016 pod č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/To, zamietol (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu

(výrok II.).

1.1. Súd prvej inšancie považoval za nesporné, že žalovaná vlastnícke právo žalobkyne ku dňu vyvlastnenia pozemku popiera ako i to, že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie tohto pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. Táto náhrada bola súdom prijatá, a preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Náhrada doposiaľ nebola vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, preto žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia pozemku jeho vlastníkom. Za nesporné považoval i tú skutočnosť, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby. Pre posúdenie pasívnej legitimácie žalovanej v spore, ktorá nie je vlastníčkou pozemku, pretože pozemok predala po začatí konania spoločnosti MH Invest, s. r. o., bolo rozhodným podanie návrhu na zápis do katastra nehnuteľností poznámky o tomto súdnom konaní, čím by sa výrok o určení vecného bremena k tejto nehnuteľnosti stal záväzný podľa § 228 ods. 2 CSP aj pre tretie osoby.

1.2. Vykonaným dokazovaním, bolo podľa súdu prvej inšancie preukázané, že rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalobcu na základe spornej kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalobcom a žalovanou 15.6.2015, bolo po vyhovení protestu prokurátora právoplatne zrušené. Toto rozhodnutie bolo preskúmané v odvolacom konaní, jeho zákonnosť bola preskúmaná v konaní na správnom súde a aktuálne je predmetom konania na kasačnom súde. V konaní nebolo sporné a bolo aj všeobecne známe, že pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 8.7.2015. Zmluvná voľnosť žalovanej ako vlastníka tohto pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. sa tým priamo zo zákona obmedzila a žalovaná bola povinná ponúknuť pozemok prednostne štátu, čo aj urobila. Kasačný súd v obdobných veciach už skonštatoval, že v prípade, ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím právneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 15.6.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalovaná zodpovedá žalobkyni iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré však žalobkyňa v konaní od žalovanej nepožaduje. Pretože záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobkyne na vklad vlastníckeho práva v jej prospech na základe tejto kúpnej zmluvy, nemohla žalobkyňa na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku, a tak nemôže byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 24. septembra 2018 č. k. 10C/136/2016-186 rozsudkom z 16. apríla 2020 sp. zn. 9Co/61/2019 rozsudok súdu prvej inšancie potvrdil (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. Odvolací súd sa predovšetkým zaoberal posúdením otázky, či podaná žaloba je vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobkyne a či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP. Podľa odvolacieho súdu naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť za okolností prejednávanej veci daný, pretože by vyhovením žaloby nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo výlučne ku dňu vyvlastnenia spornej nehnuteľnosti, t. j. do minulosti. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného potom naliehavý právny záujem na požadovanom určení žalobkyni nesvedčí (t. j. petit žaloby, ako i skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva).

2.2. Odvolací súd tiež konštatoval, že v čase vyvlastnenia nebolo vedené vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho (katastrálneho) orgánu, a preto sa žalobkyňa nemohla ku dňu vyvlastnenia považovať za vlastníka nehnuteľnosti, ktorému by bol pozemok vyvlastnený. V zmysle § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe

zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Kúpna zmluva smerujúca k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je právny dôvodom jeho prevodu, avšak uzavretá zmluva má len obligacné účinky a sama nespôsobuje prevod vlastníckeho práva. Platnosť a účinnosť zmluvy sa posudzuje nezávisle od ďalších a to vecno-právnych účinkov, ktoré nastanú až následne, a to vkladom do katastra na základe právoplatného rozhodnutia katastrálneho orgánu o povolení vkladu. Žalobkyňa pritom určovacou žalobou sledovala to, že bude určená za vlastníka nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia, a tým by sa v konaní o úschove preukázala ako oprávnená osoba (vlastník) na vyplatenie náhrady za vyvlastnenú nehnuteľnosť. V konaní však nepreukázala, že bola vlastníkom nehnuteľnosti zapísaným v katastri nehnuteľností, a teda svoje tvrdenia o existencii jej vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia nepreukázala.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namieta v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je podľa názoru žalobkyne arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Žalobkyňa má ďalej za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces.

3.2. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (nesprávne žalobkyňou označený ako § 421 ods. 1 písm. c/ CSP) vidí žalobkyňa pri riešení otázky „vecnoprávnych a záväzkovoprávnych účinkov zmluvy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2005, sp. zn. 1Sžr/15/2012). Odvolací súd sa podľa názoru žalobkyne odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecnoprávne a obligacnoprávne účinky kúpnej zmluvy, ktoré je potrebné odlišovať, a ktoré sám zákonodarca od 1.1.1993 oddelil pri nadobudnutí (prevode) nehnuteľností. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligacnoprávne účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy.

3.3. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Dovolateľka s podaným dovolaním podala aj návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku pre zabránenie akýmkoľvek následkom rozhodnutia a to predovšetkým z dôvodu, že kvôli prebiehajúcim konaniam na Okresnom súde v Nitre došlo k zloženiu finančných prostriedkov do úschovy na tomto súde a vydanie úschovy závisí od výsledku jednotlivých konaní.

5. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázala, že žalobkyňa nijako nepreukázala existenciu ňou tvrdených dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Stotožňuje sa s procesným postupom a právnymi názormi nižších súdov, napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, presvedčivo a vyčerpávajúco odôvodnené, rešpektujúce právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Najvyššiemu súdu navrhuje rozsudkom podané dovolanie zamietnuť; a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

6. Po podaní dovolania oznámila spoločnosť MH Invest II, s. r. o. svoj vstup do konania ako intervenient na strane žalovanej, ktorý odôvodňuje tým, že mu bolo (intervenientovi) vyvlastnené vlastnícke právo k pozemkom, ktorým je i sporná nehnuteľnosť, pričom vyvlastniteľ - spoločnosť MH Invest, s. r. o. bola povinná pre neho zložiť do úschovy náhradu za vyvlastnenie. Vyvlastnené pozemky, vrátane pozemku, ktorého sa spor týka nadobudol kúpnu zmluvou, pričom v prebiehajúcim konaní sa

prejednáva určenie vlastníckeho práva k vyvlastnenému pozemku a tým i nárok na vydanie predmetu úschovy. Nakoľko žalovaná bola jeho právnym predchodcom vo vlastníctve vyvlastneného pozemku, výrok právoplatného rozsudku o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je v zmysle § 228 ods. 2 CSP záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľnosti bola zapísaná poznámka o súdnom konaní. Je teda nepochybné, že výsledkom tohto konania bude ovplyvnené aj jeho právne postavenie vo vlastníctve vyvlastneného pozemku do momentu jeho vyvlastnenia, rovnako ako i jeho postavenie oprávneného príjemcu predmetu úschovy.

6.1. Proti vstupu intervenienta do dovolacieho konania vzniesla námietky žalobkyňa; navrhla nepripustenie jeho vstupu do konania, pretože rozhodnutie o vyvlastnení je napadnuté správnu žalobou, o ktorej koná Krajský súd v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016.

6.2. Podľa § 438 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. (ods. 1) Na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzatí žaloby a o vzájomnej žalobe. (ods. 2) Na dovolacie konanie sa tak primerane použijú i zákonné ustanovenie Civilného sporového poriadku upravujúce vstup intervenienta do konania (§ 81 až 88 - Intervencia)

6.3. Podľa § 83 ods. 2 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný. Vzhľadom na to, že v posudzovanej veci proti vstupu intervenienta do dovolacieho konania vzniesla žalobkyňa námietky, musel najvyšší súd o prípustnosti intervenienta na strane žalovanej rozhodnúť.

6.4. Základným predpokladom prípustnosti intervenienta je jeho právny záujem na výsledku sporu (§ 81 CSP). Právny záujem na výsledku sporu svedčí intervenientovi vtedy, ak úspech procesnej strany, ktorú v konaní podporuje, sa sprostredkovane a vo svojom dôsledku priaznivo prejaví aj v jeho právnom postavení (t. j. čo do jeho práv a povinností hmotnoprávnej povahy). Okolnosti, ktorými intervenient odôvodňuje svoj vstup do konania, podľa najvyššieho súdu (odlišne od názoru žalobkyne) dokladajú jeho právny záujem na výsledku tohto sporu v zmysle § 81 ods. 1 CSP, pretože výsledkom tohto konania môžu byť dotknuté v zmysle uvedeného intervenientom v návrhu na vstup do konania (pozri bod 6) jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (práva vlastníka na náhradu za vyvlastnenie) a jeho právne postavenie (vlastnícke právo k vyvlastnenému pozemku). Na právnom záujme intervenienta na výsledku konania, do ktorého vstupuje, nemohla bez ďalšieho relevantného nič zmeniť ani námietka žalobkyne, založená na odvolávaní sa na správnu žalobu, ktorou malo byť napadnuté rozhodnutie o vyvlastnení. Najvyšší súd preto vstup označeného intervenienta do dovolacieho konania pripustil.

7. Pokiaľ ide o návrh žalobkyne na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

9. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho

konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

11. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

13. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

14. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1.).

16. Žalobkyňa v dovolaní namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

16.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri

Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

16.2. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnomu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 14. až 18. svojho odôvodnenia, v ktorých sa (podľa názoru dovolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní.

16.3. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

17. Žalobkyňa prípustnosť dovolania podľa tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) vyvodzuje aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

18. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

19. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

20. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

22. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

23. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej

záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 písm. a/ CSP) alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. b/ až c/ § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

24. Dovolací súd uvádza, že žalobkyňa (kvalifikovane zastúpená advokátskou spoločnosťou) podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (i keď ho nesprávne podradila pod písm. c/ cit. zákonného ustanovenia). Právnou otázkou zásadného významu je podľa žalobkyne otázka „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“.

25. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

26. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania (pozri bod 23 a 25).

27. Vzhľadom na formuláciu vymedzenej právnej otázky žalobkyňou a jej namietanie konštatácie odvolacieho súdu, že: „V čase vyvlastnenia nebolo vedené vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho (katastrálneho) orgánu, a preto sa žalobkyňa nemohla ku dňu vyvlastnenia považovať za vlastníka nehnuteľnosti, ktorému by bol pozemok vyvlastnený. V zmysle ust. § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Kúpna zmluva smerujúca k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je právnym dôvodom jeho prevodu, avšak uzavretá zmluva má len obligačné účinky a sama nespôsobuje prevod vlastníckeho práva. Platnosť a účinnosť zmluvy sa posudzuje nezávisle od ďalších a to vecno-právných účinkov, ktoré nastanú až následne, a to vkladom do katastra na základe právoplatného rozhodnutia katastrálneho orgánu o povolení vkladu“, dospel dovolací súd k záveru, že táto otázka v spojení s namietanou konštatáciou nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, konkrétne, že: „...naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, pretože petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva (rozhodnutie NS SR 5Cdo/548/2015 z 28. septembra 2016 publikovaným pod R 22/2017)“, na ktorom právnom posúdení bolo založené napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

27.1. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzenej právnej otázky, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

28. V prejednávanom prípade bola nepochybne otázkou zásadného právneho významu otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na žalovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania - zamietnutí žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku a v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd na podklade viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení.

28.1. I keď sa odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okrajovo dotkol otázky vecno-právnych účinkov vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, napadnuté rozhodnutie bezpochyby na nej nezaložil.

29. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplyva.

30. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalobkyne odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku (v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie) odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP.

31. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.